

Sygn. akt V CSK 333/10

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 maja 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Grzegorz Misiurek

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa SKT Spółki z o.

o. we W.

przeciwko RWE P. C. Spółce z o.o. we W.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 13 maja 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 30 marca 2010 r.,

uchyla zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2 w części oddalającej powództwo i apelację o zasądzenie kwoty 78.558, 12 zł (siedemdziesiąt osiem tysięcy pięćset pięćdziesiąt osiem złotych i dwanaście groszy) z odsetkami oraz w pkt 3 i 4 w całości i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powód - SKT Sp. z o.o. we W. wniósł o zasądzenie od H. P. Sp. z o.o. we W. (obecnie RWE P. C. Sp. z o.o.) kwoty 1.071.122,11 zł z odsetkami ustawowymi od 3 września 2003 r. oraz kwoty 27.584.415,93 zł z odsetkami ustawowymi od 31 lipca 2006 r. Kwot tych powód dochodził jako wynagrodzenia (prowizja, koszty dodatkowe, dodatek z tytułu ryzyka i koszty administracyjne) należnego mu na podstawie umowy kooperacyjnej z 31 października 1996 r., uzupełnionej porozumieniem z 19 kwietnia 1999 r., które określały zasady współpracy stron w opracowywaniu i realizacji projektów budowy i eksploatacji urządzeń ciepłowniczych na terenie Polski.

Pozwany - RWE P. C. Sp. z o.o. wniósł o oddalenie powództwa i zarzucił, że nieważne są te postanowienia umowy, które przewidywały obowiązek spełniania na rzecz powoda tzw. świadczeń dodatkowych w związku z zawarciem umowy kooperacyjnej i umów eksploatacyjnych dotyczących poszczególnych kotłowni, bowiem nie mają one odpowiednika w jakichkolwiek świadczeniach powoda. Umowy, z których powód wywodzi dochodzone roszczenie zostały przez pozwanego wypowiedziane z przyczyn obciążających powoda. Pozwany podniósł także zarzut przedawnienia roszczenia na podstawie art. 751 k.c.

Wyrokiem z 30 marca 2005 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo. W uwzględnieniu apelacji powoda orzeczenie to zostało uchylone przez Sąd Apelacyjny wyrokiem z 1 marca 2006 r. Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy ustalił, że 31 października 1996 r. powód i poprzednik prawny pozwanego zawarli na czas nieoznaczony umowę kooperacyjną o współpracy przy opracowywaniu i realizacji projektów urządzeń ciepłowniczych, uzupełnioną porozumieniem z 19 kwietnia 1999 r. Strony przyjęły m.in., że uwzględniony w kalkulacji zgodnie z projektem roczny udział w kosztach zarządzania powoda służy na pokrycie kosztów poniesionych przez niego przy opracowywaniu polskiego rynku energetycznego. Pozwany po zleceniu powodowi eksploatacji ciepłowni zobowiązał się uiszczać prowizję i dodatkowe koszty wobec osób trzecich w okresie trwania każdej umowy o dostawę ciepła, nie dłużej niż 20 lat od

rozpoczęcia dostaw. Pozwany zobowiązał się wypłacać powodowi koszty administracyjne w okresie trwania umów o dostawę ciepła, a po wypowiedzeniu umowy eksploatacyjnej tylko wówczas, gdy to on wypowie umowę z zachowaniem terminu wypowiedzenia bądź też po jego stronie zaistnieje ważny powód do jej wypowiedzenia. Świadczenia na rzecz powoda były płatne miesięcznie, w ostatnim dniu roboczym. Umowa zaczęła obowiązywać 1 października 1997 r.

W latach 1999-2000 strony zawarły szereg umów o eksploatację automatycznych central ciepłych (ACC) - kotłowni zlokalizowanych na terenie D. i O. Umowy sporządzono według jednego wzorca, a różnice dotyczyły wysokości miesięcznej opłaty za obsługę kotłowni, okresu związania umową i warunków jej przedłużenia. Strony określiły obowiązki powoda jako podmiotu eksploatującego kotłownię i pozwanego, jako właściciela obiektu. W umowach przewidziano możliwość ich wypowiedzenia z ważnej przyczyny, tj. w razie niewykonania przez stronę jej zobowiązań pomimo dwukrotnego upomnienia przekazanego listem poleconym.

Oświadczeniem z 6 czerwca 2002 r. powód wypowiedział pozwanemu umowy eksploatacyjne dotyczące niektórych kotłowni z uwagi na uniemożliwienie mu dostępu do tych obiektów. Zażądał przy tym wypłacenia mu prowizji, dodatkowych kosztów wobec osób trzecich, dodatku za ryzyko prowadzenia działalności gospodarczej oraz kosztów administracyjnych, łącznie - 962.825,49 zł, a następnie jeszcze kwoty 2.294.487,26 zł z odsetkami.

Pozwany 19 października 1999 r. złożył oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o współpracy wraz z wszystkim aneksami „z ważnego powodu” ze skutkiem natychmiastowym, zaś pismami z 29 marca 2002 r. wypowiedział umowy eksploatacyjne dotyczące konkretnych kotłowni. Powołał się na utratę zaufania do powoda i rażące naruszenie przez niego obowiązków umownych oraz zabronił powodowi wstępu do trzech kotłowni w S. i jednej w J.

Sąd Okręgowy przyjął, że to powód skutecznie wypowiedział umowy eksploatacyjne, ponieważ pozwany rażąco je naruszył odmawiając powodowi dostępu do kotłowni, nadto powód poprzedził wypowiedzenie dwukrotnym, listownym upomnieniem, jak wymagały umowy. Jednocześnie Sąd Okręgowy

uznał, że przytoczone przez powoda okoliczności faktyczne nie usprawiedliwiają dochodzonych roszczeń. Postanowienia umów zobowiązujące pozwanego do świadczeń na rzecz powoda po rozwiązaniu umów zostały ocenione jako „bezpodstawne”, bowiem strony określając wzajemne obciążenia wykroczyły poza wyznaczone przez art. 353¹ k.c. granice swobody kontraktowania z uwagi na brak ekwiwalentności, czy choćby współmierności świadczeń pozwanego na rzecz powoda. Zdaniem Sądu Okręgowego, powód nie dowiódł, że spełnił na rzecz pozwanego usługi akwizycyjne i nie wykazał roszczenia co do wysokości, skoro nie przedstawił tabel kursowych NBP, paszportów poszczególnych projektów, wreszcie dotychczasowego stanu rozliczeń.

Wyrokiem z 3 kwietnia 2009 r. Sąd Okręgowy ponownie oddalił powództwo, a wyrokiem z 30 marca 2010 r., w częściowym uwzględnieniu apelacji powoda, Sąd Apelacyjny zmienił ten wyrok Sądu Okręgowego w pkt I w ten sposób, że zasądził od pozwanego na rzecz powoda 657.151,43 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 198.436,34 zł od 4 września 2003 r. i od kwoty 458.715,09 zł od 2 sierpnia 2006 r., a dalej idące powództwo i apelację oddalił oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego 3.224 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego; nakazał ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz powoda kwotę 246.910 zł tytułem części należnych Skarbowi Państwa – Sądowi Okręgowemu opłat od pozwu i apelacji oraz nakazał pozwanemu, aby zapłacił na rzecz Skarbu Państwa – Sądowi Okręgowemu 50.572 zł tytułem części opłat od pozwu i apelacji, od których powód był zwolniony.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenie, że H. AG w D. zawarł z powodem umowę kooperacyjną, z której prawa i obowiązki przelane zostały na pozwanego, a następnie strony postępowania zawarły porozumienie uzupełniające nr 1 do umowy kooperacyjnej. Sąd Apelacyjny uznał, że treść tych umów jest jasna, niezależnie od pewnych różnic w wykonanych na zlecenie obu stron tłumaczeniach ich tekstów. Sąd Apelacyjny nie zgodził się z oceną Sądu Okręgowego, że § 5 zawartego przez strony porozumienia uzupełniającego umowę kooperacyjną jest nieważny. Ocena ważności postanowień umownych przez pryzmat okoliczności faktycznych zaistniałych po ich zawarciu nie jest dopuszczalna. O ważności postanowień zapisanych w § 5 porozumienia uzupełniającego umowę kooperacyjną nie można

zatem wnioskować na podstawie sposobu wykonywania tej umowy oraz zawartych później umów eksploatacyjnych. Treść postanowień § 5 porozumienia uzupełniającego umowę nie była - zdaniem Sądu Apelacyjnego - sprzeczna z właściwością stosunku nawiązanego tą umową, a jednoznaczność treści i celu umów wyłączała potrzebę innej ich wykładni niż literalna. W umowie strony wskazały, że pozwany nawiązał współpracę z powodem po to, by ten ułatwił mu wejście na polski rynek usług ciepłowniczych. Powód przyjął na siebie obowiązki organizatora, a następnie i współwykonawcy przedsięwzięcia, którego uwieńczeniem były zawarte z polskimi odbiorcami wieloletnie umowy o dostawę ciepła. Późniejsze wypowiedzenie umowy i uzupełniającego ją porozumienia nie dotyczyło projektów już zrealizowanych wspólnym wysiłkiem. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, obowiązek zaspokojenia przewidzianych w § 5 roszczeń powoda nie jest uzależniony od wykazania przez niego rodzaju, zakresu i należytej jakości usług spełnionych w początkowej fazie realizacji projektów i po rozwiązaniu umów o eksploatację. Świadczenia zastrzeżone na rzecz powoda w § 5 porozumienia uzupełniającego wynikają ze specyfiki i celu umowy kooperacyjnej i przybierają charakter zryczałtowanego, rozłożonego w czasie ekwiwalentu jego zaangażowania (również finansowego) w realizację zamierzeń inwestycyjnych pozwanego. Umowę kooperacyjną i uzupełniające ją porozumienie zawierały podmioty gospodarcze, a to wyklucza przyjęcie, że któryś z nich działał w warunkach przymusu ekonomicznego.

Ostatecznie zatem Sąd Apelacyjny uznał, że ważne są postanowienia § 5 porozumienia uzupełniającego umowę kooperacyjną co do przewidzianych w nich obowiązków spełnienia przez pozwanego na rzecz powoda świadczeń ściśle powiązanych z umowami pozwanego z odbiorcami ciepła, tj. prowizji, dodatkowych kosztów wobec osób trzecich i dodatku z tytułu ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej. Odmiennie natomiast ocenił te postanowienia co do obowiązku świadczenia powodowi tzw. kosztów administracyjnych. Strony postanowiły bowiem, że będą one uiszczane tylko w okresie obowiązywania umów eksploatacyjnych między H. P. i powodem. Odstępstwo od tej zasady dotyczyło „zwykłego” wypowiedzenia umów o eksploatację kotłowni przez H. P. bądź też podjęcia przez niego działania upoważniającego powoda do nadzwyczajnego ich

wypowiedzenia. Tylko w takim przypadku H. P. miał płacić powodowi koszty administracyjne nadal, „w okresie trwania danej umowy o dostawę ciepła”. Obowiązkowi dalszej płatności kosztów administracyjnych strony przypisywały zatem funkcję kary umownej za wypowiedzenie przyszłych umów eksploatacyjnych z woli H. P. lub z przyczyn leżących po jego stronie, a to jest sprzeczne z istotą i z regułami odpowiedzialności odszkodowawczej i narusza też art. 484 k.c., prowadząc do obciążenia pozwanego karą umowną w nieoznaczonej wysokości. W tej części postanowienia § 5 porozumienia uzupełniającego Sąd Apelacyjny uznał za sprzeczne także z art. 746 k.c. w zw. z art. 750 k.c. Konsekwencją poglądu o częściowej nieważności porozumienia uzupełniającego (art. 353¹ k.c. w zw. z art. 58 § 3 k.c.) było przyjęcie, że roszczenie powoda o wypłatę kosztów administracyjnych zastrzeżonych porozumieniem dodatkowym do umowy kooperacyjnej nie może dotyczyć okresu po rozwiązaniu umów eksploatacyjnych. Kontrolowanie ustaleń i wniosków Sądu I instancji dotyczących skuteczności oświadczeń pozwanego z 29 marca 2002 r. o wypowiedzeniu umów eksploatacyjnych Sąd Apelacyjny uznał za zbędne, bo świadczenia dochodzone przez powoda, poza kosztami administracyjnymi, nie zależały od trwania umów eksploatacyjnych i przyczyn ich rozwiązania.

Sąd Apelacyjny zakwestionował stanowisko Sądu I instancji, jakoby powód nie udowodnił co do zasady i wysokości roszczeń o zapłatę poszczególnych zastrzeżonych na jego rzecz świadczeń, poza kosztami administracyjnymi. Strony umowy przyjęły bowiem, że wysokość należnych powodowi świadczeń będzie naliczana ryczałtowo, zgodnie z wzorcem podanym w załączniku 1.1. do umowy kooperacyjnej, a jedynym czynnikiem zmiennym był powszechnie dostępny kurs walutowy. Skoro zastrzeżone na zasadzie kontynuacji ryczałtowane świadczenia dotyczyły wspólnych zrealizowanych projektów, uwieńczonych późniejszymi umowami z odbiorcami ciepła oraz umowami eksploatacyjnymi zawartymi z powodem i przed rozwiązaniem umów eksploatacyjnych były przez pozwanego spełniane, to nieusprawiedliwione było oczekiwanie przez Sąd Okręgowy od powoda, że dostarczy dowody rzeczywistego zaangażowania w realizację projektów w początkowej fazie współpracy. Sąd Okręgowy błędnie przy tym oznaczył zadania biegłej, której zlecił opracowanie opinii w sprawie i sprzecznie

z jej ostatecznymi wnioskami wykluczył możliwość weryfikacji wyliczeń powoda.

Za nieudowodnione Sąd Apelacyjny uznał żądanie zasądzenia na rzecz powoda prowizji i kosztów dodatkowych oraz dodatku z tytułu ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej, o ile dotyczyło obiektów w J. przy ul. F. i G. oraz Szkoły Podstawowej nr 2, Z. i Domu Kultury „S.” w S. Powód nie przedstawił bowiem dokumentacji projektowej dotyczącej tych obiektów (tzw. paszportów projektu), ale także wzorowanych na załączniku 1.1. do umowy kooperacyjnej załączników 1.1. do umów eksploatacyjnych, co wykluczyło możliwość naliczenia świadczeń związanych z tymi obiektami według umówionych reguł. Powód nie dowiódł też podstawy do aktualizacji żądanych należności według zatwierdzonego przez Urząd Regulacji Energetyki wzrostu cen i stawek opłat za dostarczane ciepło. Aktualizację wedle tego kryterium przewidziano w załączniku nr 1 do umów eksploatacyjnych jedynie w odniesieniu do ceny za prowadzenie eksploatacji kotłowni, której spór nie dotyczy, a w całości już nieobowiązujące umowy eksploatacyjne nie mogły być podstawą roszczeń dochodzonych w niniejszym procesie. Powód nie przedstawił żadnego dowodu sprzężenia świadczeń z § 5 porozumienia z cenami ciepła.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, żądanie powoda zasługiwało na uwzględnienie co do należności głównej obejmującej prowizję i koszty dodatkowe oraz dodatek z tytułu ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej w odniesieniu do wszystkich projektów z wyjątkiem kotłowni w J. i S. Obliczenie wysokości świadczeń zgodnie z zasadami określonymi w załączniku 1.1. do umowy kooperacyjnej wymagało przyjęcia, że kwotami wyjściowymi podlegającymi przeliczeniu według kursu z dnia płatności są wartości świadczeń w euro określone w załącznikach 1.1 do umów eksploatacyjnych. W celu prawidłowego wyliczenia należności powoda, Sąd Apelacyjny uzupełnił ustalenia Sądu Okręgowego co do należnych powodowi prowizji i kosztów dodatkowych oraz dodatku z tytułu ryzyka dla obiektów: S. – Z., S. – G. Z., S. – G. C., S.-G., S. – T., W. S.P. nr 1, W. S.P. nr 2, S. – Ż., S. – Ż., S. – D., L. – W. P., L. - ZHP, K., L. – P., Ł. – K., Ł. – K. (bez ciepłej wody użytkowej), G. – N., T. – Ł., T. – Ł. (bez ciepłej wody użytkowej), Ł. - SM, N., S., N. – R., N. – R., N. – L., N. – P. Podstawą dla tych ustaleń były załączniki 1.1 do umów eksploatacyjnych i roczne kwoty bazowe w euro dla poszczególnych obiektów.

Publikowany w tabeli kursów NBP kurs zakupu euro wynosił: 10 lipca 2003 r. - 4,4042, a 20 lipca 2006 r. - 3,8720.

Sąd Apelacyjny uznał za bezzasadne żądanie zasądzenia na rzecz powoda odsetek ustawowych od świadczeń wyliczonych z założeniem, że termin ich płatności przypadał na ostatni dzień miesiąca kalendarzowego, bowiem wymagalność roszczenia powoda na podstawie umowy zależała od doręczenia pozwanemu rachunku lub wezwania do zapłaty. Uzupełnił przy tym ustalenia faktyczne o wskazanie, że powód wystosował wezwanie do zapłaty kwoty 362.825,49 zł listem poleconym 24 lipca 2003 r. Na wezwanie do zapłaty dalszej należności dochodzonej w sprawie z 3 kwietnia 2006 r. pozwany odpowiedział pismem z 10 kwietnia 2006 r. Sąd przyjął zatem, że termin płatności tej kwoty upłynął 20 kwietnia 2006 r. Objęta pierwszym wezwaniem do zapłaty i pozwem złożonym 3 września 2003 r. należna kwota główna powiększona o podatek od towarów i usług wynosiła 198.436,34 zł, a skapitalizowane odsetki od tej kwoty (13% w skali roku) - 3.816,72 zł. Odsetki od odsetek zgodnie z art. 382 k.c. Sąd Apelacyjny zasądził do chwili wytoczenia o nie powództwa i ostatecznie przyjął, że za okres 1 lipca 2003 r. do 31 marca 2006 r. należy się powodowi świadczenie główne w łącznej wysokości 440.734,65 zł brutto, a skapitalizowane odsetki (11,5 %) za okres od 20 kwietnia 2006 r. do 1 sierpnia 2006 r. wynoszą 14.163,72 zł.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach Sąd Apelacyjny powołał art. 100 k.p.c. oraz art. 113 ust. 1 i 2 pkt 1 u.k.s.c.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z 30 marca 2010 r. wniósł powód i zaskarżył to orzeczenie w części, to jest w pkt 1 i 2 w zakresie oddalającym powództwo ponad kwotę 78.588,12 zł oraz w pkt 3 i 4 co do rozliczenia kosztów postępowania - w całości. Z powołaniem się na podstawę z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. powód zarzucił, że wyrok w zaskarżonej części zapadł z naruszeniem prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz art. 378 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c. poprzez sporządzenie jego uzasadnienia bez odniesienia się do części żądania powoda opartego na pięciu załącznikach 1.1. do umowy kooperacyjnej, to jest załącznikach: ACC – Z., Szkoła Podstawa, nr projektu 134.033.08 (k. 65 akt), ACC – N., 126A, nr

projektu 122.001.00 (k. 136 akt), ACC (c.w.u.) – Ł. nr projektu 124.004.04 (k. 145 akt); ACC – L.. ul. S. 5c (k. 146 akt), ACC – N., Al. W. 2, nr projektu 132.031.04 (k. 167 akt).

Powód utrzymywał, że Sąd Apelacyjny zaakceptował argumentację powoda co do zasadności jego roszczeń o zapłatę prowizji i dodatkowych kosztów wobec osób trzecich oraz dodatku z tytułu ryzyka prowadzenia działalności gospodarczej mających podstawę w umowach zawartych przez strony, a w szczególności w § 5 porozumienia uzupełniającego umowę kooperacyjną. Wartość należnych powodowi świadczeń obliczył przy tym na podstawie niektórych załączników 1.1. do umowy kooperacyjnej. O roszczeniach powoda wywodzonych z wymienionych wyżej załączników nie wypowiedział się jednak w żaden sposób. O ile Sąd Apelacyjny przyjął, że roszczenia powoda mające źródło w tych pięciu załącznikach 1.1. nie są zasadne, to nie sposób z treści jego wyroku stwierdzić, jakie to oceny prawne lub faktyczne stały się podstawą takiej oceny, bowiem Sąd nie zróżnicował tych źródeł roszczenia w stosunku do pozostałych i nie uwzględnił ich istnienia w orzeczeniu zasądzającym świadczenie, jak i w samym uzasadnieniu.

Powód wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tej części Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o kosztach postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 328 § 2 k.p.c. uzasadnienie wyroku powinno zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. W związku z art. 391 § 1 k.p.c. przepis ten ma odpowiednie zastosowanie w postępowaniu apelacyjnym. Odpowiednie stosowanie art. 328 § 2 k.p.c. do uzasadnienia orzeczenia sądu drugiej instancji oznacza, że uzasadnienie to nie musi zawierać wszystkich elementów uzasadnienia wyroku sądu pierwszej instancji, niemniej nie zwalnia to sądu odwoławczego z obowiązku wskazania takich elementów, które ze względu na treść apelacji i na zakres rozpoznania, są

potrzebne do rozstrzygnięcia sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z 18 sierpnia 2010 r., II PK 46/10).

Sprawa, w której wniesiono skargę kasacyjną była dwukrotnie przedmiotem rozpoznania zarówno przez Sąd Okręgowy, jak i Sąd Apelacyjny. Sąd Okręgowy w motywach swojego orzeczenia przedstawił przebieg postępowania w tej sprawie, treść żądań zgłoszonych przez powoda i okoliczności faktyczne, którymi powód je uzasadniał, a nadto wyjaśnił, jakie fakty istotne dla rozstrzygnięcia uznał za wykazane, wskazał na środki dowodowe, które stały się podstawą dokonanych ustaleń oraz przedstawił własną ocenę prawną zgłoszonych roszczeń i przyczyny, które zadecydowały o oddaleniu powództwa. W uzasadnieniu wyroku wydanego w wyniku rozpoznania apelacji powoda od wyroku oddalającego powództwo Sąd Apelacyjny władny był pominąć powtórzenie tych ustaleń i ocen Sądu Okręgowego, które uznał za prawidłowe po skontrolowaniu w toku instancji orzeczenia tego Sądu. Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego wynika, że Sąd ten, co do zasady, zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i częściowo także ich ocenę prawną. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, z jakich przyczyn nie podzielił poglądu prawnego Sądu Okręgowego o nieważności postanowienia umownego zapisanego przez strony w § 5 porozumienia uzupełniającego umowę kooperacyjną poza tą częścią, która dotyczyła obowiązku zapłaty na rzecz powoda tzw. kosztów administracyjnych. Uznanie, że umowa stron kreująca obowiązek spełniania przez pozwanego na rzecz powoda innych świadczeń niż koszty administracyjne została ważnie zawarta, sprawiło, że Sąd Apelacyjny uzupełnił ustalenia faktyczne na tyle, by mogły one posłużyć za podstawę do obliczenia wysokości roszczeń zasadnie dochodzonych przez powoda. Sąd Apelacyjny wykorzystał przy tym dokumenty złożone do akt, z których dowody Sąd Okręgowy przeprowadził już wcześniej, choć nie wykorzystał wszystkich danych możliwych do pozyskania z tych dokumentów. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, jakie zasady rozliczania stron uznał za uzasadnione i w jaki sposób należy je zastosować przy ustalaniu wysokości należnego powodowi świadczenia.

Niewątpliwie na dochodzoną pozewem kwotę składała się suma świadczeń należnych powodowi na podstawie poszczególnych umów o wykonanie i eksploatację kotłowni, stanowiących załączniki do umowy kooperacyjnej. Umowy

te powód złożył do akt, a Sąd Apelacyjny uzupełniając ustalenia faktyczne podał, które załączniki i wynikające z nich dane uwzględni przy obliczaniu wynagrodzenia zasadnie żądanego przez powoda. Za niedostatecznie wykazane uznał Sąd Apelacyjny żądanie dotyczące obiektów w J. przy ul. F. i G. oraz Szkoły Podstawowej nr 2, Z. i Domu Kultury „S.” w S. oraz wyjaśnił, jakich okoliczności koniecznych dla uwzględnienia żądania w tej części powód nie wykazał.

Trafnie zarzuca skarżący, że o części żądania powoda Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się wcale. W motywach wyroku Sąd Apelacyjny nie wspomniał bowiem o pięciu załącznikach 1.1. do umowy kooperacyjnej, to jest załącznikach: ACC – Z., Szkoła Podstawowa, nr projektu 134.033.08 (k. 65 akt), ACC – N., 126A, nr projektu 122.001.00 (k. 136 akt), ACC (c.w.u.) – Ł. nr projektu 124.004.04 (k. 145 akt), ACC - L. ul. S. 5c (k. 146 akt), ACC – N., Al. W. 2, nr projektu 132.031.04 (k. 167 akt). Dokumenty te zostały przez powoda złożone do akt, a ich treść była przez niego powoływana jako podstawa zgłoszenia żądania zasądzenia świadczenia w konkretnej wysokości. Wyrok Sądu pierwszej instancji oddalający powództwo powód zaskarżył apelacją w całości, a zatem także co do rozstrzygnięcia o roszczeniu opartym na wspomnianych pięciu załącznikach nr 1.1. do umowy – kooperacyjnej. O tych dowodach, a w konsekwencji także o tej części roszczenia powoda, Sąd Apelacyjny nie wypowiedział się w uzasadnieniu wyroku, a to uniemożliwia merytoryczną ocenę jego rozstrzygnięcia o oddaleniu apelacji powoda od wyroku oddalającego powództwo o zasądzenie świadczeń, dla których podstawą były umowy dotyczące obiektów ACC – Z., Szkoła Podstawowa, nr projektu 134.033.08, ACC – N., 126A, nr projektu 122.001.00, ACC (c.w.u.) – Ł. nr projektu 124.004.04, ACC - L. ul. S. 5c, ACC – N., Al. W. 2, nr projektu 132.031.04.

Zgodnie z ugruntowanym w orzecznictwie poglądem naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. może stanowić usprawiedliwioną podstawę skargi kasacyjnej tylko wtedy, gdy uzasadnienie zaskarżonego wyroku nie zawiera wszystkich koniecznych elementów bądź zawiera oczywiste braki, które uniemożliwiają jego kontrolę kasacyjną (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2009 r., I PK 32/09, z 26 lipca 2007 r., V CSK 115/07, z 4 stycznia 2007 r., V CSK 364/06, z 17 marca 2006 r., I CSK 63/05, z 11 kwietnia 2003 r., III CKN 1466/00). Skoro nie sposób jest

dojść do tego, z jakiej przyczyny Sąd Apelacyjny przy obliczaniu łącznej kwoty należnej powodowi w związku z wykonywaniem łączących strony umowy kooperacyjnej i umów eksploatacyjnych pominął świadczenia, dla których podstawę tworzyły wskazane wyżej załączniki, to orzeczenie jako nieuzasadnione w sposób należyty we wskazanym zakresie musiało być uchylone, z przekazaniem sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania przez Sąd Apelacyjny.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 398¹⁵ k.p.c. Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2 w części oddalającej powództwo o zasądzenie na rzecz powoda świadczeń dochodzonych przez niego z powołaniem się na załączniki do umowy kooperacyjnej oraz w zakresie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania i w tej części przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.